

EU och medborgarna

- En studie om politisk kommunikation och legitimitet

Per Larsson
Michel Gullstrand

Abstract

Valdeltagandet i Europaparlamentsvalen ligger ständigt långt under de siffror som uppmäts till riksdagen. Samtidigt minskar antalet svenska journalister i Bryssel och därmed också bevakningen av EU, den institution som ligger till grund för en majoritet av våra lagar. Utifrån en enkätundersökning på Lunds universitete och intervjuer med såväl Europaparlamentariker som en tjänsteman på näringsdepartementet utvärderar vi kommunikationen mellan EU och dess medborgare i Sverige.

Såväl vår undersökningsgrupp som politiker och tjänstemän anger media som den främsta kanalen att sprida EU-relaterad information. Att detta utförs bristfälligt samtidigt som de officiella kanalerna är svårförståeliga riskerar att skapa ett kunskapsunderskott hos befolkningen. Analysen av vårt material visar förvisso på brister i kommunikationen mellan styrande och styrda i EU, men att det troligen inte har lett till den legitimitetskris som annars vore möjlig.

Nyckelord: EU, politisk kommunikation, Sverige, Europaparlamentariker, kunskap, legitimitet

Antal ord: 7885

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Problemdiskussion	2
1.3	Syfte och frågeställning	3
1.3.1	Syfte	3
1.3.2	Frågeställning	3
1.4	Avgränsningar	4
2	Teori och tidigare forskning.....	5
2.1	Political Information Efficacy.....	5
2.2	Ehins Legitimitetsteori	5
2.3	Idealmodell av politisk kommunikation	6
2.4	Övriga teorier	7
3	Metod	8
3.1	Undersökningsansats	8
3.2	Empiriskt material	8
3.2.1	Enkät	8
3.2.2	Intervjuer	9
3.3	Trovärdighet.....	10
3.3.1	Reliabilitet	10
3.3.2	Validitet.....	11
3.3.3	Källkritik	11
3.4	Val av teori och modeller	11
4	Resultat	13
4.1	Intervjuer.....	13
4.1.1	Intervju av Europaparlamentariker	13
4.1.2	Intervju av tjänsteman.....	14
4.2	Enkät.....	15
5	Analys och diskussion.....	17
5.1	Kunskap	17
5.2	Kommunikation.....	18
5.2.1	Komplicerade beslutsvägar- förvaltningen och intresseorganisationer	18

5.2.2	Kommunikationsvägar mellan medborgare och makthavare-politiker och medier.....	20
5.3	Legitimitet.....	21
5.4	Diskussion.....	22
6	Källförteckning.....	23
6.1	Litteratur.....	23
6.2	Artiklar.....	23
6.3	Intervjuer.....	24
6.4	Elektroniska källor.....	24
7	Bilaga.....	27

1 Inledning

1.1 Bakgrund

I EU utgör fördragen den formella kärnan och sätter upp ramarna för verksamheten och vilka institutioner som finns och vilken roll de ska ha (Tallberg, 2007, s 42). Fördragen ändras med jämna mellanrum och det senaste ändringsfördraget är Lissabonfördraget som trädde i kraft den 1 december 2009. I fördraget fastslås bland annat att ”unionens sätt att fungera skall bygga på representativ demokrati” (Westberg, 2008, s 159) i syfte att befästa och förstärka EU: s demokratiska legitimitet. Andra ändringar i detta syfte är bland annat ökat inflytande för Europaparlamentet, de nationella parlamenten (Westberg, 2008) samt införandet av ett medborgarinitiativ (1, eu-upplysningen.se, 27/12 2010) där en miljon EU-medborgare från ett visst antal medlemsländer ska kunna samla underskrifter och lägga fram ett lagförslag. Inom fördragens ramar har Europaparlamentet, de olika råden och europeiska kommissionen lagstiftande makt där kommissionen, EU:s förvaltning ger förslag som parlamentet och rådet antar med eller utan ändringar (2, eu-upplysningen.se, 27/12 2010). Inom beslutsförfarandet finns det flera undantag och besluten tas inte alltid på samma sätt, t.ex. kan rådet i frågor som säkerhetspolitik besluta utan parlamentets medgivande.

Sveriges medlemskap i EU sedan 1995 innebär att Sverige lämnar över lagstiftande makt åt EU:s institutioner. Regeringen representerar Sverige i EU genom rådet och EU-domstolen (3, eu-upplysningen.se, 27/12 2010) samt håller även riksdagen ständigt uppdaterad om vad som händer i EU. Riksdagen har även en särskild EU-nämnd som regeringen kan konsultera när de vill ha mandat från riksdagen. Riksdagen har i och med Lissabonfördraget även delaktighet i vissa EU-frågor som fördragsändringar och rätt att pröva subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen) i förslag till EU-lagstiftning (4, eu-upplysningen.se, 27/12 2010).

Europaparlamentet har i och med Lissabonfördraget 751 ledamöter där varje land har antal ledamöter proportionerligt mot landets folkmängd. Sverige har just nu 18 stycken ledamöter utspridda i 5 partigrupper. Några av europaparlamentets uppgifter är att lämna lagförslag, tillsammans med rådet fatta beslut samt kontrollera kommissionens arbete och EU:s budget (5, eu-upplysningen.se, 27/12 2010).

I en artikel på svt.se av Rolf Fredriksson, svt:s korrespondent i Bryssel, som publicerades i mars 2010 skriver han om de allt färre journalisterna som är stationerade i Bryssel. ”För fem år sedan fanns det 1.300 journalister som på plats bevakade EU i Bryssel. I dag finns det dock bara 1.000 ackrediterade journalister vid EU-kommissionen” (svt.se, 28/12 2010). Under ett studiebesök på Europeiska kommissionen den 8 november tidigare i år berättade Mikael Carpelan, tjänsteman på kommissionen att den nu kan röra sig om ca 700 journalister kvar i Bryssel, varav ca 7 st. är svenska. Orsaker till den minskade närvaron i Bryssel tros vara finanskrisen och försämrade ekonomi för nyhetsbolagen, men också att EU har förbättrat sina PR-tjänster och publicerar mer på sina hemsidor och streamar möten och konferenser över internet (svt.se, 28/12 2010). Mer öppenhet och transparens från EU:s håll välkomnas av de allra flesta, men utan grävande journalistik får vi medborgare endast höra EU:s sida av saken.

Efter att Frankrike och Nederländerna röstat nej till EU:s nya grundlag i en folkomröstning 2005 fick kommittén för EU-debatt i Sverige i uppdrag att göra en rapport om Sveriges EU-debatt ser ut. Rapporten visade på att kunskapen om EU i Sverige relativt sett är god, men att medierna inte behandlat EU i speciellt stor omfattning. Rapporten visar också att en klar majoritet av svenskarna är intresserade av att ta del av EU-rapporteringen i media (ec.europa.eu, 28/12 2010).

1.2 Problemdiskussion

Allmänna val till Europaparlamentet har hållits sedan 1979, och sedan dess har valdeltagandet i hela EU stadigt sjunkit (6, eu-upplysningen.se, 28/12 2010), samtidigt som EU:s befogenheter har ökat. I Sverige har val till Europaparlamentet hållits var 5:e år sedan 1994 då vi gick med i EU genom en folkomröstning där 52 % var för svenskt medlemskap och 47 % mot. I Europaparlamentsvalet sjönk även valdeltagandet i Sverige efter att ha varit som högst 1994 med 41,6 %. Den här trenden vände i valet 2009 då 45,5 % röstade i valet (7, eu-upplysningen.se, 28/12 2010)

Många väljer att se det låga valdeltagandet som ett legitimitetsproblem. Organisationen ”Nej till EU” är en partiobunden organisation som kämpade mot svenskt EU-medlemskap 1994. De tycker att demokratin i EU är dålig och ogillar att EU:s lagar går före nationella lagar (nejtill.eu.se, 3/1 2011). I ett nyhetsbrev efter Europaparlamentsvalet 2004 skriver organisationen om legitimitet: ”demokratisk legitimitet har man inte om stora väljarskaror är likgiltiga, kritiska eller fientliga till EU” (nejtill.eu.se/nyhetsbrev, 3/1 2011). Hemsidan eukritik.se listar 15 nationella eu-kritiska organisationer som antingen är partibundna eller fristående (eukritik.se, 3/1 2011). På hemsidan står det att de organisationerna är kritiska mot EU:s brist på demokrati. Då mindre än hälften av Sveriges röstberättigade röstade i EU-parlamentsvalet kan man ana att en stor del av

Sveriges befolkning delar dessa organisationers åsikt och det finns fog för att ifrågasätta EU:s legitimitet.

Under studiebesöket tidigare i november i år berättade Mikael Carpelan från kommissionen att uppemot 60 % av de nya lagar som stiftas i Sverige kommer från EU. Detta har sedan fått medhåll av EU-parlamentarikern Eva-Britt Svensson som vi intervjuat där hon har sett undersökningar som visade på uppemot 70-75 % (Intervju Eva-Britt Svensson 13/12 2010).

Detta innebär att de flesta av frågorna som riksdagen debatterar egentligen redan är beslutade. Europaparlamentarikern Carl Schlyter uttryckte sig så här om problemet när vi intervjuade honom inför uppsatsen, ” vi är 1-2 år före det som händer i riksdagen, när de beslutar om saken är det försent att ändra på något”(Intervju Carl Schlyter, 14/12 2010).

Vi tror inte att många svenskar vet om att EU har så stort inflytande över Sverige, t.ex. befästes Sveriges EU-medlemskap i grundlagen under 2010 (dn.se, 1/1 2011). Om svenskars kännedom om EU:s inflytande var högre skulle kanske valdeltagandet gällande Europaparlamentet vara högre än 45,5 %, att jämföras med riksdagsvalet 2010 där 82 % röstade (nyhetskanalen.se, 1/1 2011).

1.3 Syfte och frågeställning

1.3.1 Syfte

Vi har ett problem där EU har stort inflytande över Sverige men där relativt sett få svenskar är medvetna om det eller väljer att inte bry sig om det vilket bådadera kan skada EU:s legitimitet. Vi har en tes om att kommunikationen mellan EU och dess medborgare inte är så god som den kunde vara, och att en bättre kommunikation skulle kunna förbättra både svenskars kunskap om EU och därmed öka valdeltagandet till europaparlamentsvalet samt öka EU:s legitimitet.

Vi avser med den här uppsatsen diskutera EU:s kommunikation med svenska medborgare utifrån olika teorier. I den diskussionen kommer vi också in på ett kunskapsperspektiv. Utifrån ett kunskaps och kommunikationsperspektiv kommer vi att diskutera EU:s legitimitet.

1.3.2 Frågeställning

- På vilka sätt kan brister i kommunikationen mellan EU och dess medborgare medföra ett legitimitetsproblem?

1.4 Avgränsningar

Vi avgränsar oss till att diskutera utifrån resultatet av en enkätundersökning som vi genomfört bland 50 studenter i Lund och resultatet av fyra intervjuer vi genomfört med människor som arbetar med och inom EU. Det materialet kommer vi att diskutera utifrån våra teorier om kunskap, kommunikation och legitimitet och därifrån försöka dra slutsatser. Vi väljer att avgränsa oss just till de intervjuer och enkäter vi gör och inte hämta in primärmaterial från intresseorganisationer eller företag. Uppsatsen ska också i största möjliga mån undvika att behandla ideologisk förankrad EU-kritik utan fokusera på de bredare frågorna. Vi har nomotetiska ambitioner (Esaiasson m fl, 2005, s 25) även om vårt urval av fyra intervjuerpersoner och enkätundersökningar ger för lite material för att göra större generaliseringar.

2 Teori och tidigare forskning

2.1 Political Information Efficacy

Lynda Lee Kaid, Mitchell S. McKinnley och John C Tedesco presenterar teorin om Political Information Efficacy, eller ”politisk informationseffektivitet” [egen översättning]. Med teorin menas att ett avståndstagande från politiskt deltagande i många fall har sin grund i brist på information och kunskap (Kaid et. al. 2007, s. 1095). Detta är ett resultat av uppfattningen om hur svårt det är att påverka den politiska processen och tar sig till exempel uttryck i frånvaron i demokratiska diskussioner och ett lågt valdeltagande. Teorin betonar att hur unga upplever sin politiska kunskapsnivå spelar stor roll i deras benägenhet att utnyttja rätten att rösta.

En *extern* effekt berör uppfattningen om hur de politiska institutionerna svarar mot medborgarnas krav medan en *intern* effektivitet inkluderar uppfattningen om den egna kompetensen att förstå och delta i den politiska processen. Kaid, McKinnley och Todescos forskning har tidigare visat på att en vanlig uppfattning hos icke-röstande unga är att de känner att de inte har ”tillräckligt med tid eller information” (Kaid et. al. 2007, s. 1095) för att göra ett korrekt val vid röstning och politiskt engagemang. En intern ineffektivitet är därmed det som teorin sätter som främsta orsak för ett bristande demokratiskt deltagande.

Teorin som Kaid, Mckinnley och Todesco lägger fram rörande den politiska informationseffektiviteten inkluderar också en värdering av olika informationskanaler (Kaid et. al. 2007, s. 1097 f.). Utifrån studier gjorda under amerikanska presidentval drar man slutsatsen att medborgare som under en den politiska kampanjen använder sig av nyhetsmedier som informationskälla uppvisar störst kunskap om det politiska läget. Samtidigt kan unga väljares upplevda kunskap i större utsträckning öka om man använder sig av primärkällor i form av politisk reklam, debatter och övrig förstahandsinformation. Media spelar också stor roll då en hög informationseffektivitet och kunskapsspridning uppnås när de ger information som i stor utsträckning är relevant för medborgarna (Kaid et. al. 2007 s. 1098).

2.2 Ehins Legitimitetsteori

Piret Ehin gör i sin artikel *Competing Models of EU Legitimacy: the Test of Popular Expectations* (2008) en analys över vilka legitimitetsgrundande

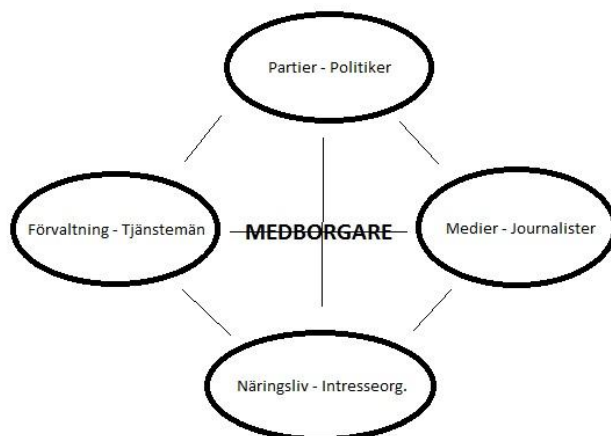
förutsättningar som sätts på EU och dess institutioner. Teorin gör gällande att EU:s legitimitet prövas utifrån ett liberal-demokratiskt synsätt på precis samma villkor som en nationalstat. Faktorerna identitet, demokrati och utförande är alla viktiga för medborgarna när det kommer till synen på huruvida en institution är legitim eller ej. (Ehin, 2008, s. 632). De demokratiska processerna bedöms utifrån om medborgarna upplever att de kan påverka institutionerna samt om politisk rättvisa och rättssäkerhet råder. Tillsammans med den gemensama identiteten utgör det input-sidan av modellen. En bedömning av utförandet innebär då också att man värderar den output som institutionen presterat. Då tidigare forskning lagt stor vikt vid att just EU:s legitimitet likställs med dess "output-legitimitet" (Ehin, 2008, s. 623) ger denna teori en annan bild av saken. Man kan med dess hjälp hävda att en uppfattning om god representativitet är ett minst lika viktigt kriterium för legitimitet än EU:s output i form av till exempel politisk och ekonomisk stabilitet.

2.3 Idealmodell av politisk kommunikation

Hans Bengtsson har utifrån tidigare forskning på ämnet "politisk kommunikation" konstruerat en idealmodell för hur politisk kommunikation bör ske i ett demokratiskt system (Bengtsson, 2001, s. 52). Detta utbyte av information rörande politik bör vara påverkande och ha ett klart syfte för att kunna benämnas som politisk kommunikation.

Massmedier är - och har också traditionellt sett varit - "den arena som präglar politikens villkor" (Bengtsson, 2001, s. 51). Politisk kommunikation är därför starkt förknippad med den mediala världen. Dess påverkanskraft på medborgarna och deras politiska uppfattning har därmed varit en viktig del av studier i ämnet. I motsats till denna envägskommunikation krävs det ett utbyte av information och en interaktion mellan politiker och partier, mellan väljare och valda samt mellan medborgare och medborgargrupper. Dessa grundläggande krav på kommunikationsstrukturen är hämtade ur Olof Peterssons teori (1994, s 185) om en nödvändig politisk kommunikation utanför de mediala sammanhangen.

Bengtsson utvecklar Peterssons teori med att föra in ytterligare aktörer i sin analys. Med stöd av Lennart Lundquists och Bo Rothsteins publikationer om ämnet menar Bengtsson att förvaltningens viktiga - och ofta undervärderade - roll i policyprocesser även gör förvaltningen till en väsentlig del av kommunaktionssystemet. Utifrån ett liberal-demokratiskt synsätt utgör också näringslivet en del av den demokratiska processen och bör därför också inkluderas i en analys av den politiska kommunikationen (Bengtsson, 2001, s. 52).

Figur 1. Bengtssons idealmodell av politisk kommunikation. Egen illustration.

De fyra huvudaktörerna benämns därmed som ”partier och politiker”, ”medier och journalister”, ”näringsliv och intresseorganisationer” samt

”förvaltning och tjänstemän” (Bengtsson, 2001, s. 52). Utifrån ett interaktivt kommunikationsteoretiskt perspektiv agerar parterna såväl som sändare som mottagare av politiska budskap. Medborgarnas kommunikation med dessa fyra aktörer kan ske både genom direkt och indirekt kommunikation, då med en eller flera av aktörerna som mellanled. Det samma gäller interaktionen mellan de fyra aktörerna, där även de *interna* relationerna utgör en del av den politiska kommunikationen som ingår i en analytisk modell.

2.4 Övriga teorier

Utöver dessa teorier tänker vi använda oss av Stig Hadenius och Lars Weibulls teori om kommunikationsvägar mellan medborgare och beslutsfattare som de skrivit om i boken *massmedier* från 1978. Teorin är inte helt olik idealmodellen för politisk kommunikation, men den sätter massmedierna och dess relation till det politiska livet i fokus (Hadenius, Weibull, 1978, s 24) istället för medborgaren som är central i Bengtssons modell. Då boken skrevs 1978 är inte teorin så modern, men vi gör bedömningen att den fortfarande är applicerbar på dagens massmedier.

Vi använder även en teori från Jacob Westbergs bok *EU:s drivkrafter, en introduktion till teorier om europeisk integration*. Teorin exemplifierar EU:s komplicerade beslutsprocesser och benämner EU som ett ”multi level governance” system.

3 Metod

3.1 Undersökningsansats

Vi ämnar i uppsatsen basera vår empiri på främst primärkällor genom fyra intervjuer samt en enkätundersökning av 50 studenter i Lund. Vår förförståelse i ämnet grundar sig bland annat på information från studiebesök på EU-institutioner i Bryssel, kommissionen och europaparlamentet i november 2010 samt innehåll i undervisningen på statsvetenskapliga introduktionskursen. Parallellt med arbetet med utformningen av enkäten och intervjuerna har vi hittat lämpliga teorier som kan ge oss en referensram för vårt arbete.

Datainsamlandet började med utformningen av enkäten baserad på vårt problemområde. Detta för att vi så tidigt som möjligt skulle få information om människors kunskap och uppfattning om EU. Därefter började vi leta efter litteratur, teorier och arbeta med förberedelser inför intervjuerna. Sekundärkällorna är främst litteratur om EU samt böcker om kommunikationsteori då det är det vår uppsats främst behandlar. Intervjuerna vi genomförde efter detta arbete utformades med tanke på vårt resultat i enkäterna och vår tes om bristande kommunikation mellan EU och medborgare.

3.2 Empiriskt material

Vårt primärmaterial kompletteras med sekundärkällor. Med våra primärkällor hoppas vi att de ska kunna hjälpa oss att ta reda på var kommunikationen mellan EU och medborgare, i detta fall studenter brister

Våra sekundärkällor genom böcker, internetsidor och artiklar om ämnet, har vi för att de ska ge en kort bakgrund av EU: s inflytande över Sverige samt enkel statistik som valdeltagande etc.

3.2.1 Enkät

Enkäten består av två sidor med enkla frågor för att ta reda på 50 Lundastudenter upplevda kunskap om EU, samt varför de anser sig ha den kunskapen. Vi valde att endast dela ut enkäten till studenter eftersom det var enklast att genomföra och många kommer från olika delar av Sverige, så vi får samtidigt en geografisk spridning i undersökningen.

För att ett så brett spann som möjligt mellan utbildningar så delade vi ut enkäten på platser där människor från många olika utbildningar vistas, bland annat café Athen och Språk och Litteraturcentrum (SOL) i Lund. De som gjorde enkäten gick olika utbildningar, t.ex. kemi, civilingenjör, ekonomi och konstvetenskap. Vi upplevde att de flesta vi tillfrågade var villiga att delta i enkäten och var positiva till dess utformning. I något fall påpekades det att inget av alternativen i någon fråga passade eller att något alternativ saknades, men dessa kommentarer var få.

Med enkäten eftersträvade vi enkelhet och tydlighet och vi anpassade språket efter vår målgrupp (Ejlertsson, 2005, s 52). Frågorna skulle vara enkla att besvara och enkäten skulle inte vara för lång, dels på grund av att vi ville att människor skulle vara villiga att besvara enkäten, dels för att vår studie faktiskt är begränsad och allt för många frågor skulle göra den mer svårbehandlad. Enkäten finns som Bilaga 1.

3.2.2 Intervjuer

Vi genomförde intervjuer med Europaparlamentarikerna Åsa Westlund (Socialdemokraterna), Carl Schlyter (Miljöpartiet) och Eva-Britt Svensson (Vänsterpartiet). Vi gjorde även en intervju med Per Björklund som arbetar med transportfrågor mot EU på näringsdepartementet. Vi anser att samtliga vi intervjuat är centralt placerade källor som har god inblick i EU:s arbete och gav intressanta svar (Esaiasson m fl, 2005, s 286). Vi förmodade att parlamentarikerna kan tala mer fritt och ge mer personliga svar medan tjänstemannen skulle ge mer neutrala svar om hur kommunikationen fungerar.

Vi skickade intervjufrågningar till en svensk Europaparlamentariker i varje partigrupp, gruppen Europeiska konservativa och reformister (EPP), Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa (ALDE), Gruppen Progressiva förbundet av socialdemokrater (S&D), Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen (GREENS/EFA) och Gruppen Europeiska enade vänster/Nordisk grön vänster (GUE/NGL) (Tallberg, 2007. s. 108). Anledningen till att vi valde att kontakta dessa partigrupper och inte någon av de två andra som är Gruppen Frihet och demokrati i Europa (EFD) och Gruppen Europeiska konservativa och reformister (ECR), är att de saknar svenska parlamentariker som medlemmar, och vi fokuserar vår uppsats på förhållandena mellan Sverige och EU. Parlamentarikerna från ALDE och EPP svarade inte på vår intervjufrågan.

Vi efterfrågar så stor diversifiering som möjligt i partibakgrund hos de vi intervjuar för att få så stor åsiktsspridning som möjligt. Vi gjorde bedömningen att de tre som hörde av sig skulle presentera tillräckligt intressanta åsikter för vårt arbete. Synen på kommunikation mellan EU och dess medborgare skiljer inte mer mellan en europaparlamentariker från en borgerlig partigrupp än den socialdemokratiska, då de som regel har liknande EU-vänlig inställning (europa.moderat.se, 22/12 2010)(socialdemokraterna.se, 22/12 2010). Den vänsterpartistiska parlamentarikern Eva-Britt Svensson är mer skeptisk mot EU

och sitter med i den partipolitiskt obundna EU-kritiska organisationen Nej till EU:s styrelse som förste vice ordförande (nejtilleu.se, 22/12 2010).

När vi skulle kontakta en lämplig tjänsteman att intervjua ringde vi utrikesdepartementets växel där vi blev vidarekopplade till Per Björklund vid näringsdepartementet. Näringsdepartementet ansvarar för två rådskonstellationer inom ramen för EU:s ministerråd, transport-telekommunikations- och energirådet samt konkurrenskrafterrådet (regeringen.se, 22/12 2010). Björklund arbetar mycket mot EU och har tidigare arbetat på Sveriges ständiga representation i Bryssel. Personal på representationen deltar i förhandlingsarbetet i rådet, rådets arbetsgrupper samt COREPER (regeringen.se, 22/12 2010). Att arbeta mot rådet och nära EU:s institutioner ger en god inblick i EU:s arbete och utformning. Att Björklund nu arbetar i Sverige ger honom en god förmåga att kommentera EU:s arbete mot Sverige (Intervju Per Björklund, 17/12 2010).

Samtliga intervjuer varade mellan 15 och 22 minuter och innehöll frågor som dels var förutbestämda, dels följdfrågor som uppkommit av deras svar. Intervjuerna gjordes per telefon och en av oss pratade medan den andre antecknade och eventuellt kom med förslag på ytterligare frågor. Samtliga intervjuer spelades in med en mobiltelefon, därefter kunde inspelningen läggas över på dator som underlättade transkriberingen.

Vi valde att transkribera intervjuerna därför att de skulle bli lättare att citera från och använda för vår uppsats. Dessutom ges intervjun genom litterär stil en bättre möjlighet att förmedla meningen i intervjupersonernas berättelse till läsaren (Kvale, 1997, s 152), och därmed ge ökad intersubjektivitet till uppsatsen. Transkriberingen vi gjorde av intervjuerna försökte vi göra så ordgrant som möjligt.

Vi gjorde intervjuerna genom telefon vilket gör att vi inte kunde se kroppsspråk och annat som är så viktigt i ett samtal. Vår bedömning är däremot att för vårt syfte med den här uppsatsen så krävs ingen djuplodande analys i intervjupersonernas kroppsretorik, utan deras svar räcker gott och väl. Det finns ingen objektivt ”riktig” utskrift (Kvale, 1997, s 152), utan vi har gjort den som fungerar bäst till vår uppsats.

3.3 Trovärdighet

3.3.1 Reliabilitet

För att ha en god reliabilitet bör man få ungefär samma resultat om man gör om intervjun eller enkätundersökningen en gång till på exakt samma sätt som man gjorde första gången (Esaiasson m fl, 2005, s 67) Vid intervjuerna skickade vi både frågorna och enkätresultatet i förväg så att intervjupersonerna skulle ha en chans att förbereda sig, samt att kunna förstå hur enkäten var utformad när vi frågade om den. Reliabiliteten är därför god eftersom de vi intervjuade hade en god uppfattning om vilka frågor som ställdes och kunde därför svara ordentligt.

Detsamma gäller enkäten där vi fick god feedback av de som svarade på enkäten i fråga om att det både var tydlig och lätt att förstå.

3.3.2 Validitet

Vi har försökt att inrikta våra frågor så att det berör vår frågeställning om kommunikation så mycket som möjligt. Vi undersökte frågorna noga i förväg så att de skulle vara så relevanta som möjligt för vår uppsats. Vid intervjutillfällena var båda uppmärksamma och såg till att personerna besvarade våra frågor och följdfrågor.

Enkäten hålls valid genom välformulerade och tydliga frågor som har relevans till det vi avser undersöka.

3.3.3 Källkritik

Det går inte att generalisera utifrån tre Europaparlamentarikers och en tjänstemans uppfattning om EU eftersom EU är så kolossalt stort. Men inom ramen för våra ambitioner med vår uppsats tycker vi att vi kan dra vissa slutsatser utifrån dessa fyra intervjupersoners svar. Personerna hade gott om tid att titta på och tänka igenom frågorna samt ge sina personliga åsikter om dem. Samtliga personer hade arbetat inom EU en tid och fått en bild av EU från insidan, varav de kunde ge djuplodande och intressanta svar.

I egenskap av politiker har Europaparlamentariker naturligtvis intresse av att framställa sig i god dager, men vi har inga skäl att tro att de någon gång under intervjun talade osanning. Parlamentarikerna företräder Europaparlamentet, sin europeiska partigrupp och sitt svenska parti men de är helt fria att uttrycka sina åsikter utan att oroa sig för någon vad en arbetsgivare ska tycka och behöver därför inte anpassa sina svar mot någon.

Sverige har inga officiella åsikter om hur EU:s kommunikation med medborgarna bör se ut. Så Björklunds uttalanden kan vi inte jämföra mot någon officiell svensk linje för att se om han talar sanning. Uttalandena intervjupersonerna gör får stå för dem och vi tänker utgå från att de inte är ensamma i sina åsikter.

3.4 Val av teori och modeller

Våra teorier och modeller fungerar som en referensram som vi håller oss inom för att avgränsa vår uppsats. Vi har valt tre huvudteorier, en åt en kunskapsdel, en åt kommunikationsdelen och en om legitimitet. Idealmodellen för politisk kommunikation är enkel att applicera på politiska system och även EU. Vi tycker att den fyller sitt syfte i egenskap att beskriva hur kommunikationen i ett politiskt

system bör se ut, och således urskilja de områden där EU:s kommunikation brister.

Political information efficacy är en bra teori för att se hur buskap och information påverkar unga väljare. Även om vi inte gör skillnad på unga och gamla i uppsatsen tycker vi den är lämplig då vi har en ung urvalsgrupp i enkätundersökningen.

Legitimitetsteorin behövs för att veta utifrån vilka kriterier man bedömer EU. Att man ställer liknande krav på EU som på en enskild stat är relevant, i synnerhet då mycket av vårt material faktiskt gör jämförelser mellan EU och de svenska förhållandena.

4 Resultat

4.1 Intervjuer

Här redovisar vi resultatet av våra intervjuer och enkätundersökningen. Vi redogör först för själva frågan vi ställt, sedan översiktligt för svaren. Samtliga intervjuer är transkriberade och vi har använt transkriberingarna till svaren. Svaren är hämtade från intervjuer genomförda med Eva-Britt Svensson den 13/12 2010, Carl Schlyter den 14/12 2010, Åsa Westlund den 15/12 2010 samt Per Björklund den 17/12 2010.

4.1.1 Intervju av Europaparlamentariker

- **”Hur arbetar du och ditt kansli för att få ut information till Sverige och framför allt unga om vad du och Europaparlamentet i allmänhet gör?”**

Samtliga parlamentariker gör många besök på skolor och tar emot besöksgrupper till parlamentet. Sedan jobbar samtliga mer eller mindre med olika typer av medier. Eva-Britt Svensson och Åsa Westlund jobbar mycket med debattartiklar, facebook, twitter och bloggar. Carl Schlyter tyckte inte riktigt om facebook, men skriver pressmeddelanden och har även gjort en mycket populär film som lades ut på youtube där uppemot 200 000 personer såg den på 2-3 dagar.

- **”Vår enkät visar på att den främsta källan till EU-information är nyhetsmedier. Hur ser du på svensk medias rapportering om EU:s arbete?”**

Parlamentarikerna var alla överens om att rapporteringen från svensk media var svag och att det är svårt som europaparlamentariker att göra sig hörd i svensk media. Orsaken till att den mediala bevakningen från Sverige är så svag är enligt Eva-Britt Svensson att hela EU:s system är för krångligt. En reporter måste jobba ständigt med EU och vara insatt för att förstå systemet. Detta gör att det blir dyrt för nyhetsbolagen vilket Carl Schlyter ser som en stor anledning till att det finns så få svenska reportrar i Bryssel. Dock nämner han ett undantag i tidningen politiken där de hade en granskande journalist i Bryssel som visade sig vara lönsamt för tidningen.

Åsa Westlund anser att de krångliga beslutsvägarna i EU bidrar till direkta sakfel i nyhetsrapporteringen från Bryssel. T.ex. att media kan rapportera ”EU har beslutat att”, när det i själva verket bara är kommissionen som föreslagit något säger hon.

- **”Tror du att det låga valdeltagandet i europaparlamentsvalen kan förklaras av en dålig kommunikation mellan EU och medborgarna samt kunskapen medborgarna har om EU?”**

På den här frågan svarade parlamentarikerna olika. Eva-Britt Svensson ansåg att det är viktigt att politikerna i parlamentet är tydliga med vad de kan och inte kan göra. Vissa påstår att de ska ändra på EU:s jordbrukspolitik, men efter 10 år har fortfarande ingenting hänt eftersom det är oerhört svårt att ändra på. Det kan skada väljarnas förtroende tycker hon.

Carl Schlyter tror att det låga valdeltagande helt enkelt beror på att många inte tycker om EU. Andra orsaker han nämner är att människor inte ser kopplingen mellan EU och sin vardag, medias dåliga rapportering, samt det låga antalet kandidater till parlamentet som är ca 200 i jämförelse med 20-30 000 till riksdagen.

Åsa Westlund tror att valdeltagandet skulle öka om människor förstod utgången av valet mer tydligt. Att det inte finns en tydlig svensk linje utan att den ständigt debatteras och ifrågasätts inom parlamentet och mellan parlamentariker.

- **”Hur anser du att kommunikationen mellan EU och dess svenska medborgare skulle kunna förbättras?”**

Eva-Britt Svensson ser här ett problem i hela EU:s system där medborgarna inte känner att de är delaktiga i besluten som tas. Svensson vill involvera medborgarna mycket mer i EU:s politiska process och göra någonting åt EU:s demokratiska underskott istället för att bara konstatera att underskottet finns. Hon vill föra över det mesta av kommissionens makt till de nationella parlamenten och låta EU endast besluta i stora övergripande frågor som miljöarbete och fattigdomsbekämpning.

Carl Schlyter har en liknande hållning och efterfrågar mer transparens inom EU och är kritisk mot att lobbyister från företag har mycket att säga till om. Schlyter håller med Svensson om att medborgarna måste involveras mer och känna att EU lyssnar på dem samt att EU ska besluta i de större övergripande frågorna och överlåta de mindre till att beslutas på lokal nivå.

Åsa Westlund konstaterar att EU-institutionerna kan göra mer och att media borde förbättra sin bevakning. Även parlamentarikerna kan vara mer tydliga om vad de håller på med och hur deras arbete kan kopplas till människors vardag.

4.1.2 Intervju av tjänsteman

- **”Vilka ser du som de huvudsakliga kanalerna för att sprida kunskap om EU och internationellt samarbete?”**

Svaret blev att media i form av TV, Radio och tidningar är det som ur ett bredare perspektiv används av allmänheten. Hemsidorna som finns från parlamentet och

kommissionen är svåra att tillgodogöra sig och något som främst används av folk som är intresserade av ett särskilt ämne.

- ”Hur tycker du att svensk medias rapportering om EU fungerar?”

Björklund menar att det är som med media i allmänhet, det är de sensationella och negativa frågorna som väcker uppmärksamhet. Det finns dock även sakliga och bra rapporter, främst från stående rapporter från EU-området i tidningar, tv och radio. Överlag fungerar det hyggligt, menade Björklund, då det faktiskt blir en hel del bra rapporter hemåt också.

- ”Hur arbetas det i Sverige med kommunikationen mellan EU och medborgarna?”

Svaret blev att han personligen inte hade så mycket erfarenhet av den biten, men hans uppgift med att främja kommunikationen mellan EU och företag samt intresseorganisationer kan ses som en del av detta.

- ”Eftersträvar EU en dialog med medborgare och organisationer?”

Per Björklund menar att så är fallet, i synnerhet när kommissionen börjat jobba mer med öppna konsultationer där man lägger fram lagförslag. Hemsidan öppnas då under en period och vem som helst - individer eller organisationer - får tycka till. Under viktiga frågor brukar också Björklund vara med att samla svenska intressenter för att försöka komma till en gemensam ståndpunkt

- ”Vi har också pratat om transparens och öppenhet med Europaparlamentariker som säger att det är ett ganska stort problem och i EU:s fall kan minska legitimiteten”

Att det var ett problem bekräftade Björklund. Okunskapen om vem som är ”din” parlamentariker är stor samtidigt som processerna kring EU är oerhört svårförståeliga. Lagstiftningsprocessen för Björklunds område kring transportfrågor har inte blivit lättare att följa för allmänheten genom att ge parlamentet större inflytande i beslutsfattandet. För allmänheten har det i stället blivit mycket svårare och transparensen och insynen är knappast något som främjas genom de förändringar som Lissabonfördraget har medfört.

4.2 Enkät

Resultatet bygger på enkäten som delades ut till 50 stycken studenter vid olika utbildningar på Lunds universitet. Svaren är omvandlade till avrundade procenttal. Det är möjligt att en svarande kryssat i flera alternativ på samma fråga alternativt

helt avstått från att svara på frågan. Detta kommer att avspeglas i vår framställning. I denna enkla framställning har vi också exkluderat vissa förklarande delar av frågorna som annars finns i enkäten. Se bilaga 1 för enkäten i sin helhet. Utfallet diskuteras vidare i kapitel 5, analysdelen.

På vår första fråga ”Röstade du vid senaste EU-parlamentsvalet 2009?” svarade 64 % Ja och 34 % Nej.

På följdfrågan ”Om nej, varför inte?” blev utdelningen av det *totala* antalet svarande ”Var ej röstberättigad” 8 %, ”Jag upplevde att jag hade för dålig kunskap om EU och EU-parlamentet” 10 %, ”Jag kände att utgången av valet inte spelade någon roll för mig” 2 %, ”Jag glömde eller kände inte till att det var ett val 2009” 4 % samt ”Jag gjorde ett aktivt val att inte rösta” 12 %

Andra alternativet till följdfråga var ”Om ja, kände du att du hade god kunskap om valet och vad du röstade på?”. Alternativet ”Ja, mycket god” utgjorde 2 % av svaren, ”Ja, ganska god” 36 %, ”Varken god eller dålig” 8 %, ”Nej, ganska dålig” 5 % samt ”Nej, mycket dålig” 0 %.

Nästa fråga löd ”Anser du dig ha fått information och kunskap om EU från något av följande alternativ?”. Nyhetsbevakning fick 86 % av de svarandes kryss, Grundskola 16 %, Gymnasium 30 %, Högskola/Universitet 22 %, Svenska institutioner 16 %, EU:s institutioner 12 % och Personliga kontakter valdes av 48 %.

Frågan ”Tycker du att du borde ha större kunskap om EU?” hade alternativet ”Ja” som 88 % av de tillfrågade valde. ”Nej” valdes av 8 % och ”Vet ej” av 2 %.

Vid nästa fråga, ”Om du inte anser dig ha tillräcklig kunskap om EU, beror det på något av följande?”, fick alternativen ”Informationen känns inte tillräcklig” 26 %, ”Informationen känns inte tillgänglig” 26 % och ”Jag bryr mig inte och/eller har inte sökt information” 32 %.

Enkätens sista fråga löd: ”EU-parlamentarikerna är folkets representanter i EU, känner du förtroende för dem och deras arbete?”. Utfallet blev: ”Ja, de gör ett bra jobb” 8 %, ”Ja, men jag vet inte så mycket om dem” 66 %, ”Jag känner varken till dem eller vad de arbetar med” 10 %, ”Nej, men jag vet inte så mycket om dem” 8 % samt ”Nej, jag känner inget förtroende” 8 %.

5 Analys och diskussion

I denna analysdel behandlar vi tre nyckelbegrepp för vår uppsats, nämligen *kunskap*, *kommunikation* respektive *legitimitet* utifrån det empiriska material vi samlat in.

5.1 Kunskap

Inför europaparlamentsvalet 2009 samtalade en av uppsatsförfattarna med en vän om valet. För oss var det en självklarhet att rösta, men vännen tänkte inte göra det och en nyfikenhet väcktes om varför denna tänkte avstå. Vännen berättade att denne inte ansåg sig veta tillräckligt mycket om valet och europaparlamentet för att kunna rösta på ett bra sätt. Undertecknad hävdade då att det går mycket fort att snabbt bilda sig en uppfattning och att det var viktigt att rösta, till och med blankt som är bättre än att inte rösta alls. Men vännen var obeveklig och tänkte inte rösta på grund av sin okunskap, och ville inte göra någonting åt den.

Vännens beteende får stöd i teorin ”Political information efficacy” som berör okunskap om den politiska processen och menar på att ”[t]he importance of knowledge or information as a crucial determinant of electoral and democratic participation is clear” (Lee Kaid m fl, 2007, s 1094). Alltså att kunskap om det politiska systemet och vad man egentligen röstar på är en mycket viktig faktor för att få människor att rösta. Författarna kallar det i sin teori för ”intern politisk effekt” som innebär hur personen själv i fråga uppfattar sin egen förmåga att förstå och delta i den politiska processen (Lee Kaid m fl, 2007, s 1096).

Lynda Lee Kaid m fl anser att en låg grad av kunskap om politiken är bekymmersamt för demokratin och riskerar att urholka den (Lee Kaid m fl, 2007, s 1095). Vår enkätundersökning visade på att 64 % av de tillfrågade hade röstat i europaparlamentsvalet 2009. Det är förvisso högre än riksgenomsnittet på 45 %, men långt ifrån riksgenomsnittet i riksdagsvalen på 82 %. Men när vi frågade varför de inte hade röstat var det endast 10 % av de svarande som uppgav att det berodde på för dålig kunskap, det vill säga 5 personer. Resten röstade inte på grund av andra skäl som EU-skepticism, ålder eller en känsla av indifferens för utgången av valet. Av de som faktiskt röstade i valet var det faktiskt bara 10 % som ansåg att de hade ganska dålig kunskap om valet och vad de röstade på. Resten ansåg sig ha varken bra eller dålig eller högre, varav de flesta, 36 % ansåg sig ha ganska god uppfattning.

Att endast 20 % av studenterna som gjorde vår enkät upplevde sig ha dålig kunskap om valet och vad de röstade på kan ses som positivt. Men samtidigt

uppgav hela 88 % att de borde ha större kunskap om EU. Slutsatsen av det här är att kunskapen är ok, men inte tillräcklig.

Frågan är om kunskapen om EU och det politiska systemet någonsin kan bli tillräcklig. Per Björklund på näringsdepartementet kommenterade på uppgifterna om att 88 % ville ha större kunskap om EU. ”Ja, det förstår jag mycket väl[...] Tyvärr är det så komplicerat. Jag kan till och med säga att trots att man har jobbat med det så förstod inte jag alla bitar förrän jag hade varit med om första ordförandeskapet[...] Det här är en stor pedagogisk uppgift, att få folk att förstå” (Intervju Per Björklund, 17/12 2010).

Enligt Lynda Lee Kaid m fl berodde anledningen till att medborgarna inte tyckte de hade tillräcklig kunskap om politiken var att de inte ansåg sig ha tillräckligt med tid eller tillgång till information för att sätta sig in i processen ordentligt (Lee Kaid m fl, 2007, s 1095). Det visar även vårt enkätresultat där 52 % uppger att information om EU känns antingen svårtillgänglig eller otillräcklig i fråga om djup och relevans. Carl Schlyter förstår att människor inte har tid eller möjlighet att sätta sig in i EU: ” Jag förstår det, det är många prioriteter folk har och det är naturligt att EU inte är så högt. Det viktiga här är att när det blir angeläget för dig då ska det vara lätt att få information och ett transparent system och få bra svar” (Intervju Carl Schlyter, 14/12 2010). Det för oss till frågan om vilka kanaler som svenska medborgare har för att få information om EU, och hur tillgänglig den informationen är. Kort sagt hur kommunikationen mellan EU och medborgare fungerar och hur den interna politiska effekten hos medborgare kan förbättras?

5.2 Kommunikation

5.2.1 Komplicerade beslutsvägar- förvaltningen och intresseorganisationer

Vi tänker i vår kommunikationsdel utgå från Hans Bengtssons idealmodell för politisk kommunikation (figur 1 i texten i teoridelen). I den här modellen ska medborgaren ha god kommunikation med samtliga delar av modellen som är en del av den politiska processen. Om vi applicerar den på EU kan man se vissa brister. Carl Schlyter anser inte att EU är tillräckligt öppet och anser att ” Europaparlamentet är öppet, men rådet och COREPER är stängt och kommissionen är både öppet och stäng samtidigt”(Intervju Carl Schlyter, 14/12 2010). Det här får medhåll av Per Björklund som håller med om att rådet har en sluten process, samtidigt som Lissabonfördraget har inneburit förbättringar på den punkten (8, eu-upplysningen.se, 27/12 2010) med mer insyn för parlamentet som har de mest omedelbara banden till EU:s medborgare (Tallberg, 2007, s 103). Men det är inte lätt för parlamentet att agera övervakare och hålla koll på beslutsfattandet. Jacob Westberg skriver i sin bok *EU:s drivkrafter, en introduktion till teorier om europeisk integration* att lobbygrupper får ett allt större inflytande över EU:s beslutsprocesser och kallar det för ”multi level

governance". Enligt Westberg visar studier EU som ett "poröst politiskt system" där intressegrupper samverkar med olika delar av kommissionen samt aktörer på nationell nivå (Westberg, 2008, s 143). Aktörer på nationell nivå kan i EU:s fall innebära personer med anknytning till rådet. Det här ger EU mycket komplicerade och svåröverskådliga beslutsprocesser. Den undre delen av modellen, näringsliv och intresseorganisationer, kan ses som välintegrerad med den vänstra delen, förvaltningen i EU:s politiska system.

Eva-Britt Svensson svarar på frågan om det finns en kommunikationsbrist mellan makt och medborgare: "så länge beslutsformen fortfarande är komplicerad [...] så stannar det med en envägskommunikation, alltså att EU försöker föra ut information, men det måste ju bli en dialog annars är det meningslöst" (Intervju Eva-Britt Svensson, 13/12 2010). En viktig del av EU:s arbete borde vara att öka dialogen och göra det värt för medborgarna att sätta sig i frågor menar Eva-Britt Svensson. Känslan av att det inte spelar någon roll huruvida man känner till EU:s arbete eller ej borde åtgärdas, fortsätter samma parlamentariker som flera gånger har försökt öppna möten för en dialog med medborgare men mötts av svalt intresse. Intresse och information skapats när folk känner en delaktighet och medverkan i processen, som till exempel vid omröstningen om ett svenskt EU-medlemskap efter Maastricht-fördraget. Carl Schlyter säger också att "det är viktigt att man känner att EU lyssnar på en, att de hör av sig" (Intervju Carl Schlyter, 14/12 2010).

EU:s förvaltning, kommissionen har gjort framsteg för att förbättra kommunikationen med medborgarna. Tjänstemannen Per Björklund exemplifierar med sitt jobb som specialiserats på att få företag och intresseorganisationer med i beslutsprocessen. Där samordnas referensgrupper i transportfrågor för att sedan utnyttja den öppna konsultation som kommissionen erbjuder på sin hemsida. Även privatpersoner är då välkomna att delta under några månaders tid och på det sättet vara med att påverka.

Ett annat sätt att förbättra EU:s demokratiska förankring hos medborgarna är medborgarinitiativet som skrevs in i Lissabonfördraget. Det tycks vara en mycket god idé att en grupp människor eller en organisation sätter igång en kampanj för att samla namnunderskrifter för en fråga som de verkligen brinner för, t ex en miljölag. Problemet är att även om det är medborgarna som lägger lagförslaget så är det kommissionen som beslutar hur de vill gå till väga med initiativet (europa.eu, 2/2 2011). Det kan innebära att människor sliter för att samla in en miljon namnunderskrifter från 7 medlemsländer, och kommissionen beslutar att inte göra något åt förslaget. Något som Carl Schlyter tycker är bedrövligt, kommissionen borde inte kunna avfärda förslag om de inte direkt strider mot unionens värdegrunder som jämlikhet och liknande tycker han. Dock så måste kommissionen publicera ett dokument om det inlämnade initiativet där man förklarar varför man valt att behandla initiativet som man gjort. Ett medborgarinitiativ har potentialen att vara grogrund för mycket besvikelse och frustration om ett förslag avfärdas, men det kan även vara ett kraftfullt sätt att knyta samman intresseorganisationer, medborgare och EU:s förvaltning med gemensamma frågor som medborgarna tycker är viktiga.

5.2.2 Kommunikationsvägar mellan medborgare och makthavare-politiker och medier

En del av den politiska kommunikationen är medierna. Stig Hadenius och Lars Weibull skriver i sin bok *massmedier* att man kan urskilja tre typer av kommunikationsvägar mellan medborgare och beslutsfattare i samhället: genom massmedier, genom partier och myndigheter samt genom direkta kontakter (Hadenius, Weibull, 1978, s 24). I vår enkät uppgav hela 86 % att de hade fått information om EU från massmedial nyhetsbevakning via tv, tidningar m.m. Men samtidigt uppgav 52 % att informationen var otillgänglig och otillräcklig, vilket kan tolkas som att nyhetsbevakningen inte är så bra som den borde vara.

Parlamentarikerna är eniga om att rapporteringen från svensk media om EU:s arbete är mycket dålig. Samtliga intervjuade tar upp faktumet att den lagstiftande makt som EU har inte återspeglas i utrymmet EU ges i media. Eva-Britt Svensson menar att man som Europaparlamentariker bland annat skriver debattartiklar och försöker göra sig synlig i svensk nyhetsrapportering, men att det är svårt att nå ut och få någon respons från medias håll. Tjänstemannen Per Björklund på näringsdepartementen håller med om att media ur ett bredare perspektiv är det som allmänheten tillgodogör sig den mesta informationen ifrån men att uppmärksamheten från media främst riktas mot ”sensationella och negativa nyheter”. Detta innebär inte bara att bilden av EU blir skev, utan även att EU:s övriga arbete kommer i skymundan. Åsa Westlund ser med detta möjligheter och menar att hennes arbetsområde med livsmedelstillsatser medfört exempel på konkreta frågor som upprör och därmed också är lättare att kunna sprida kunskap om genom media.

En annan kommunikationsväg mellan beslutsfattare och medborgare är genom direkta kontakter, vilket med dagens teknik även kan inbegripa sociala medier som Facebook, twitter och bloggar. När de tre Europaparlamentarikerna skulle beskriva hur de arbetade med att få ut information om sitt och Europaparlamentets arbete sade de alla använda sig av medier, både klassiska och sociala medier. Parlamentarikernas egna hemsidor och bloggar presenteras också i hög utsträckning som en huvudsaklig källa för att nå ut med sitt arbete till medborgarna. För att ytterligare komma i kontakt med de unga använder sig också de tre parlamentarikerna sig av olika typer av personliga möten i form av besök på skolor och mottagande av besöksgrupper till som betalas av EU.

Mer individuella sätt att öka kommunikationen med medborgare i Sverige presenteras också av parlamentarikerna. En av de intervjuade har till exempel använt sig av det som denna kallar ”propagandapengarna” för att producera foldrar och annat informationsmaterial kring enskilda frågor. Denne har också producerat en film och håller på att färdigställa än till. En annan parlamentariker betalar själv för ytterligare besöksgrupper till Europaparlamentet utöver den kvot som EU bekostar.

Som Bengtsson säger om idealmodellen för politisk kommunikation så påverkar massmedier medborgarna i sin politiska uppfattning och är starkt förknippad med politisk kommunikation. Därför är det olyckligt för

kommunikationen mellan EU och Sverige att medierna inte uppmärksammar arbetet i EU och Bryssel proportionerligt med vilket inflytande EU har över våra liv.

5.3 Legitimitet

Enligt teorin av Piret Ehin ställer vi precis samma legitimitetsgrundande krav på den mellanstatliga institutionen EU som vi gör på enskilda stater. Eva-Britt Svensson nämner att bristen på information kring EU:s arbete är en demokratifråga och att det ”inte går att jämföra med hur den politiska debatten och informationen är från till exempel riksdagen” (Intervju Eva-Britt Svensson, 13/12 2010). Att informationen från riksdagen är betydligt mer utförlig än den från EU bekräftas också av de andra två parlamentarikerna. Åsa Westlund menar att frågor som behandlas inom EU:s institutioner får betydligt mindre uppmärksamhet än de som behandlas inom de svenska och Carl Schlyter konstaterar kort och gott att ”journalisterna hänger i riksdagen” (Intervju Carl Schlyter, 14/12 2010) och inte i Bryssel. Det skulle alltså redan där kunna föreligga stora legitimitetsproblem i EU:s informationsspridning. Eva-Britt Svensson fortsätter att exemplifiera med sin roll som EU-parlamentariker i jämförelse med en riksdagsledamots uppgift. Svensson menar att eftersom en Europaparlamentariker inte har rätt att lägga lagförslag kan också mycket av närheten till väljarna gå förlorad och informationsutbytet nedprioriteras.

Vidare får man också se i vilken kontext de olika institutionerna behandlas. När till exempel den nationella politiken diskuteras i skolor förs denna ofta in i bredare sammanhang med såväl de grundläggande ideologierna som beslutsprocessen. EU i sin tur behandlas ofta som ett separat ämne, helt utan den kontextbaserade uppmärksamhet som den nationella politiken får. Istället ligger här fokus på institutionerna i sig, något som framställer EU som ”oengagerande, opolitiskt och grått utan värderingar” (Intervju Åsa Westlund, 15/12 2010). Vi tror att detta är ett generellt mönster i samhället idag, inte minst i media.

I vår enkät ställde vi frågan ”Europaparlamentarikerna är folkets representanter i EU. Känner du förtroende för dem och deras arbete?”. Hela 66 % ansåg sig ha förtroende för parlamentarikerna men visste inte så mycket om dem. Om vi drar paralleller mellan legitimitet och förtroende - vilket vi i det här fallet anser oss kunna göra - borde detta tala emot teorins relevans för fallet. Parlamentarikernas legitimitet bland de unga är hög även om kunskapen om dem är låg. Det tycks alltså inte föreligga något samband mellan svårtillgänglig information och legitimitetsbrist.

5.4 Diskussion

Om en bristande kommunikation mellan de styrande och de styrda existerar föreligger det även ett demokratiproblem. Den dialog som en fungerande politisk kommunikation medför är ett krav på en fungerande demokrati och alla avsteg från denna borde ses som hinder för de demokratiska processerna. Med de krav som ställs på EU är frågan om den bristande kunskap som studenter anser sig besitta inte också tar sig uttryck i en bristande legitimitet för institutionen. Vi vet att en majoritet av våra respondenter som inte röstade i EU-valet avstod genom att göra ett "aktivt val" att inte delta. I vilken mån detta aktiva val kan sägas vara en protest mot EU är dock oklart men vi tror att en stor del av rösterna faller under denna kategori. Protesterna kan dels ha sin grund i rent ideologiska faktorer om till exempel mellan- och överstatligt samarbete, vilket vi i vår uppsats bortser från. Vi finner det dock inte osannolikt att ett uppmärksammande av en bristande information och det ifrågasättande av legitimiteten som då uppstår faktiskt leder till att folk avstår från att rösta.

Om medborgare ska kunna ha möjlighet att delta i den demokratiska processen i EU så måste det finnas rätt förutsättningar. En god politisk kommunikation ger dessa förutsättningar där också medborgarnas kunskap ökar och därmed deras möjligheter att påverka politiken. Vi ser medias svaga rapportering och EU:s svårförståeliga beslutsvägar som hinder för att EU ska få den uppmärksamhet från medborgarna som dess inflytande kräver.

Att vi i vår undersökning funnit att så många anser sig *borde* ha större kunskap om EU är såklart ett problem. Men kanske är det snarare i värderingen av den egna kunskapen som brister, vad som faktiskt är en nödvändig eller tillräcklig kunskap är svårt att definiera. Om vi slutar med ett citat av Eva-Britt Svensson verkar vi i Sverige åtminstone i en internationell jämförelse under tiden av Sveriges inträde i EU inte uppleva några större kunskapsbrister:

Om jag då jämförde kunskapen hos det svenska folket med övriga befolkningen inom dåvarande EU, så hade svenska folket mycket, mycket mer kunskap än de gamla grundarländerna, t.ex. Om man frågade vad Maastricht var så visste svenska folket att det var EU:s nya grundlag medan fransmän och holländare trodde att det var ost.

Eva-Britt Svensson, 13/12 2010

6 Källförteckning

6.1 Litteratur

Bengtsson, Hans, 2001, *Politisk kommunikation och demokrati*. Lund, Studentlitteratur.

Ejlertsson, Göran, 2005, *Enkäten i praktiken, En handbok i enkätmetodik*. Lund, Studentlitteratur.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wägnerud, Lena, 2005, *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 2:a upplagan, Stockholm, Norstedts juridik.

Hadenius, Stig, Weibull, Lennart, 1978, *Massmedier*. Stockholm, Bonniers grafiska industrier.

Kvale, Steinar, 1997, *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur.

Tallberg, Jonas, 2007, *EU:s politiska system*. Polen, Studentlitteratur

Westberg, Jacob, 2008, *EU:s drivkrafter, en introduktion till teorier om europeisk integration*. Stockholm, SNS förlag.

6.2 Artiklar

Ehin, Piret. Competing Models of EU Legitimacy: the Test of Popular Expectations, *Journal of Common Market Studies*, Vol. 46 Issue 3, s. 619-640

Lee Kaid, Lynda, et al, 2007. "Introduction: Political Information Efficacy and Young Voters", *American Behavioral Scientist*, vol. 50, nr. 9, s. 1093-1111

6.3 Intervjuer

Svensson, Eva-Britt (V). Europaparlamentariker och känd EU-kritisk debattör. Telefonintervju 13/12 2010

Westlund, Åsa (S). Europaparlamentariker. Telefonintervju 15/12 2010

Schlyter, Carl (MP) Europaparlamentariker. Telefonintervju 14/12 2010

6.4 Elektroniska källor

EU-upplysningen 1 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Lagar-och-regler/Om-EUs-fordrag/Lissabonfordraget-andrar-EU-fordraget-och-EUF-fordraget/>. Hämtdatum 27/12 2010

EU-upplysningen 2 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/Fran-forslag-till-beslut/>. Hämtdatum 27/12 2010

EU-upplysningen 3 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/Sverige-i-beslutsprocessen/Regeringens-EU-arbete/>. Hämtdatum 27/12 2010

EU-upplysningen 4 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/Sverige-i-beslutsprocessen/Riksdagens-EU-arbete/>. Hämtdatum 27/12 2010

EU-upplysningen 5 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/EUsinstitutioner/Europaparlamentet/>. Hämtdatum 27/12 2010

EU-upplysningen 6 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu->

upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/EUs-institutioner/Europaparlamentet/Val-och-valdeltagande/. Hämtdatum 28/12 2010

EU-upplysningen 7 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Institutioner-och-beslutsprocesser/EUs-institutioner/Europaparlamentet/Val-och-valdeltagande/>. Hämtdatum 28/12 2010

EU-upplysningen 8 =EU-upplysningen har regeringens uppdrag att ge opartisk och allsidig information om EU. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.eu-upplysningen.se/Lagar-och-regler/Om-EUs-fordrag/Lissabonfordraget-andrar-EU-fordraget-och-EUF-fordraget/>. Hämtdatum 27/12 2010

SVT Rapport 2010, ”Färre journalister i Bryssel - men pr-apparaten utökas” Nyhetsartikel 19/3 2010 (Elektronisk) Tillgänglig: http://svt.se/2.116617/1.1934129/farre_journalister_i_bryssel_-_men_pr-apparaten_utokas. Hämtdatum 28/12 2010

TV4 Nyheter 2010, ”Högt valdeltagande kan ha gynnat SD” Nyhetsartikel 20/9 2010 (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.nyhetskanalen.se/1.1820045/2010/09/20/hogt_valdeltagande-kan_ha_gynnat_sd. Hämtdatum 1/1 2011

Dagens nyheter, 2010 ”Sverige nu EU-medlem enligt lagen” Nyhetsartikel 24/11 2010 (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/sverige-nu-eu-medlem-enligt-lagen-1.1215265>. Hämtdatum 1/1 2011

Moderaterna i europaparlamentet, 2010, ”Vårt arbete” Organisationshemsida (Elektronisk). Tillgänglig: <http://europa.moderat.se/vart-arbete/>. Hämtdatum 22/12 2010

S i europaparlamentet, 2010, ”Europapolitik” Organisationshemsida (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.socialdemokraterna.se/Webben-for-alla/EU/EU-delegationen/Var-politikny/Europapolitik/>. Hämtdatum 22/12 2010

Folkrörelsen Nej till EU:s riksstyrelse, 2010, Organisationshemsida (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.nejtill.eu.se/org/styrelse.html>. Hämtdatum 22/12 2010

Regeringen, 2010, ”Näringsdepartementet i EU”, (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/sb/d/11889>. Hämtdatum 22/12 2010

Regeringen 2010, ”Om EU-representationen”, (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/sb/d/2208>. Hämtdatum, 22/12 2010

Europa press releases, 15/12 2010, “European citizens initiative (ECI)” (Elektronisk). Tillgänglig:

http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/citizens_initiative/docs/faq_eci_final_version_en.pdf. Hämtdatum 2/1 2011. Hämtdatum 2/1 2011

Folkrörelsen nej till EU, 2004, ”EU:s legitimitet, parlamentsvalets stora förlorare”, Nyhetsbrev (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.nejtilleu.se/nyhetsbrev/2004/nyhetsbrevjuni2004.htm>. Hämtdatum 3/1 2011

EU-kritik.se, 2010, ”Nationella EU-kritiska rörelser. Översikt”, (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.eukritik.se/index.php?vu=wblk&nuid=4294966042&cid=4294966101&cprntlnknuid=4294966231>. Hämtdatum 3/1 2011

Europeiska kommissionen, 2006, ”Ny rapport om EU-debatten i Sverige”. (Elektronisk). Tillgänglig: http://ec.europa.eu/sverige/news/topics/eu_issues/news_date_527_sv.htm. Hämtdatum 28/12 2010

7 Bilaga

Bilaga 1. Enkät

Enkätundersökning: Studenter och EU

-Uppsats fortsättningskurs i statsvetenskap av Michel Gullstrand och Per Larsson

Vad studerar du?.....

Hur gammal är du?

Röstade du vid senaste EU-parlamentsvalet 2009?

- Ja
- Nej

Om nej, varför inte?

- Var ej röstberättigad.
- Jag upplevde jag hade för dålig kunskap om EU och EU-parlamentet.
- Jag kände att utgången av valet inte spelade någon roll för mig.
- Jag glömde eller kände inte till att det var ett val 2009.
- Jag gjorde ett aktivt val att inte rösta

Om ja, kände du att du hade god kunskap om valet och vad du röstade på?

- Ja, mycket god
- Ja, ganska god
- Varken god eller dålig
- Nej, ganska dålig
- Nej, mycket dålig

Anser du dig ha fått information och kunskap om EU från något av följande alternativ?

(Du kan svara med ett, flera eller inget alternativ)

- Nyhetsbevakning (Tv, dagspress m.m)
- Grundskola Gymnasium Högskola/Universitet
- Svenska institutioner (Riksdag, Regering, EU-upplysningen, m.m)
- EU:s institutioner (t.ex. hemsidor för EU-parlamentet, EU-kommissionen, m.m)
- Personliga kontakter (familj, kompisar, m.fl.)

Tycker du att du borde ha större kunskap om EU?

- Ja Nej Vet ej

Om du inte anser dig ha tillräcklig kunskap om EU, beror det på något av följande?

- Informationen känns inte tillräcklig (ytlig och/eller intetsägande m.m)
- Informationen känns inte tillgänglig (svårt att hitta på hemsidor och/eller bristande nyhetsbevakning m.m)

- Jag bryr mig inte och/eller har inte sökt information

EU-parlamentarikerna är folkets representanter i EU, känner du förtroende för dem och deras arbete?

- Ja, de gör ett bra jobb
- Ja, men jag vet inte så mycket om dem
- Jag känner varken till dem eller vad de arbetar med
- Nej, men jag vet inte så mycket om dem
- Nej, jag känner inget förtroende

Om inte, motivera gärna varför:

.....

Tack för din medverkan!